

Framtidsbild biologiska och ekologiska effekter

Sju framtidsbilder har tagits fram, där var och en illustrerar en av de sju prioriterade utmaningarna i den nationella klimatanpassningsstrategin.

Framtidsbilderna bygger bland annat på sju digitala möten med experter från myndigheter, universitet och forskningsinstitut, näringsliv och civilsamhälle som genomfördes i början av 2021. Mötena arrangerades av IVL Svenska Miljöinstitutet i uppdrag av, och tillsammans med, Expertrådet för klimatanpassning och dess sekretariat. Syftet med mötena var att skapa idéer kring hur kombinationer av olika typer av anpassningslösningar kan öka beredskapen hos det svenska samhället inför ett förändrat klimat med ett tidsperspektiv på 30–50 år fram i tiden.

Markeringen på kartan motsvarar den region som deltagarna utgick ifrån i sina diskussioner.

Biologiska och ekologiska effekter som påverkar en hållbar utveckling: Hur kan effekterna av klimatförändringarna på fjällens naturtyper, arter och kulturarv mildras trots att stora delar av fjällmiljön påverkas av ett allt varmare klimat?

Avverkning av de statliga naturskogarna slutade för många år sedan, och idag utgör dessa tillsammans med andra skyddade skogspartier vidsträckta sammanhållna stråk med många funktioner. De underlättar renarnas vandringar, är renbetesreservat och fungerar även som reträttväg för flora och fauna som påverkas av klimatförändringarna. I dessa skogar är, för naturen, störande element som friluftsliv och vindparker begränsade till vissa områden.

Naturmiljön har även gynnats av att hyggessfritt skogsbruk blivit allt vanligare. En rad andra insatser har också tillkommit, det är idag till exempel vanligt att se betande getter i fjällmiljön. Getterna hjälper till att minska förbuskningen av fjällsidorna. Den ökade turismen i Sverige, både sommar- och vintertid, har lett till fler arbetstillfällen men också till att tydligare vandringsleder ställts i ordning för att minska slitaget på andra naturmarker. Den ökade mängden människor i naturen har också ställt större krav på exempelvis sophantering och räddningstjänst.

Samerna idag har större möjlighet att bedriva rennäring och att utveckla sin kultur än på flera decennier. I områden med rennäring tas hänsyn till denna tidigt i planeringsskeden för avverkning, mineralbrytning, organiserade friluftaktiviteter med mera.

Sedan mitten av seklet, när planeringsmodellen med långsiktighet och helhetssyn började användas, har det skett gradvisa förändringar. En översiktlig planering på landskapsnivå ligger till grund för fortsatt lokal planering och möjliggör större sammanhängande stråk av naturtyper. I beslut

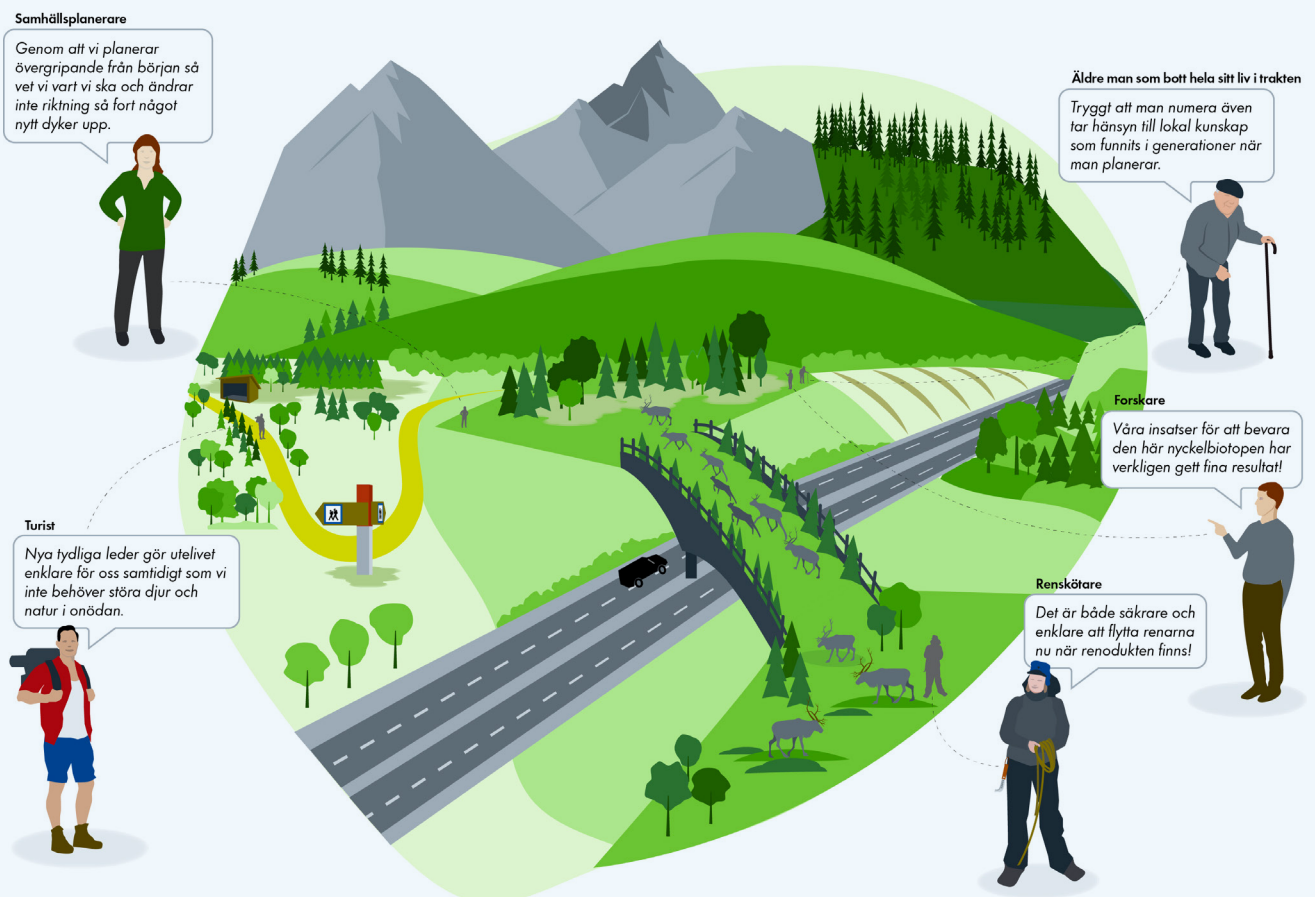
kring områden med flera intressenter värderas olika användningsnyttor, man utnyttjar samlad kunskap och arbetar in hänsyn till klimatförändringarnas påverkan redan i ett tidigt skede. Att ta hänsyn till samhällsnytta och arbeta med långsiktiga perspektiv förenklades av den mer utvecklade miljöövervakningen och bättre analysmetoder, vilket ledde till att de värden som stod på spel bättre kunde tydliggöras. Det är idag självklart att även vid en kortsiktig planering ta hänsyn till ett längre tidsperspektiv.

Förflyttningen av renar har även underlättats av att fler "renodukter" byggts som underlättar passager av hjordar över stora vågar som tidigare var ett omständligt och stundvis farligt arbete. Samhället har i planeringen även blivit bättre på att ta vara på traditionell kunskap parallellt med forskningsunderlag.

Den fjällmiljö som fanns sekelskiftet 1900/2000 har inte gått att bevara. Trots alla försök och insatser har flera unika fjällarter, som fjällgäsen, minskat drastiskt i antal och vissa, som fjällräven,

är borta för alltid. Fläckvis finns andra arter kvar på delar av deras en gång mer utbredda naturmiljö. Fröer från utrotade växtarter har sparats i Svalbards globala genbank. Om den globala medeltemperaturen återigen minskar och fjällmiljön liknar mer det den en gång var kan dessa frön kanske användas för att återföra dessa växter till en fjällmiljö i Sverige.

För mer utskriftsvänlig version, se bilaga 3 *Framtidsbilder*.